

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2528

Vragen van de leden **Moorlag** en **Nijboer** (beiden PvdA) aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat over *de verdringing en verrijking door zonneparken* (ingezonden 19 april 2018).

Antwoord van Minister **Wiebes** (Economische Zaken en Klimaat) mede namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (ontvangen 20 juni 2018).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het artikel «Gevaarlijke goudkoorts zonneparken»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat is uw reactie op de beschreven zonneparkenkoorts en hoe duidt u de gevolgen van oprukkende zonneparken voor de landbouwsector? Deelt u de opvatting dat dit verdringingsrisico's inhoudt voor de productie van voedsel en groene grondstoffen? Zo nee, wat is uw reactie op deze zorgen die ook door milieuorganisaties worden geuit? Zo ja, welke mogelijkheden ziet u om de toename van zonneparken in balans te brengen?

Antwoord 2

Ik ben blij met de toenemende interesse voor duurzame zonne-energie. Deze zonprojecten kunnen in de komende jaren bijdragen aan het realiseren van de klimaatdoelen uit het regeerakkoord. Grootschalige zonneakkers zijn in veel gevallen een kostenefficiënte manier om met een verhoudingsgewijs beperkt beslag op de SDE+ energie op te wekken.

Het toenemende aanbod van energieprojecten, en meer specifiek zonneparken, heeft echter ook effecten op de ruimtevraag en in het verlengde hiervan ook effect op grondprijzen en daarmee op de mogelijkheden van (jonge) boeren die willen investeren in bedrijfsuitbreiding of grondgebondenheid. Ik vind het in dit kader van belang dat we in Nederland zorgvuldig omgaan met landbouwgronden en dat dat wordt betrokken bij de ruimtelijke afwegingen voor de plaatsing van zonnepanelen. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt

¹ Dagblad van het Noorden, editie Oost-Groningen, 18 april 2018.

primair bij gemeenten en provincies. Zij kunnen met hun beleid landelijke en regionale ambities vertalen naar randvoorwaarden voor verantwoorde realisatie. Eenduidige en transparante kaders waarmee de verschillende doelen en belangen worden afgewogen, kunnen een dergelijk proces ondersteunen. Met helder beleid weten ondernemers vervolgens waar ze aan toe zijn. Ook het kabinet weegt in het licht van de afspraken in het Klimaatverdrag van Parijs eventuele risico's voor de voedselzekerheid mee bij het formuleren van beleid voor het aanpassen aan klimaatverandering en terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen.

Vraag 3

Deelt u de opvatting dat in Nederland, waar vele ruimtelijke functies elkaar verdringen, gestreefd moet worden naar meervoudig ruimtegebruik en dat het derhalve beter is zonne-energie op te wekken op restruimte bij of op verkeersinfrastructuur, bedrijventerreinen, stortplaatsen enzovoorts? Zo ja, deelt u de mening dat het wenselijk is dergelijk efficiënt ruimtegebruik te stimuleren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Ik onderschrijf de noodzaak voor meervoudig en efficiënt ruimtegebruik en om waar mogelijk restruimtes te benutten. Ook als zonneparken op landbouwgronden worden gerealiseerd, heeft een functiecombinatie met landbouwkundig gebruik de voorkeur. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) heeft hiervoor een prijsvraag uitgeschreven. Deze prijsvraag heeft inzendingen opgeleverd die laten zien dat er verschillende manieren zijn om zonne-energie te combineren met landbouwkundig gebruik.

Vraag 4

Bent u bereid bestaande of nieuwe regelgeving in te zetten om efficiënter ruimtegebruik te stimuleren, door bijvoorbeeld de werkingssfeer van de Ladder voor duurzame verstedelijking, neergelegd in artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening, uit te breiden naar energie-opwekkingsinstallaties? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Hoe de klimaatopgave kan worden ingevuld met efficiënt gebruik van de ruimte is onderdeel van de onderhandelingen in het kader van het Klimaatakkoord. De uitkomsten van het Klimaatakkoord zullen wat betreft het ruimtelijke beslag landen in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), die eind 2018 in ontwerp beschikbaar komt. Dit kan vervolgens de beleidsmatige basis zijn voor het stellen van algemene instructieregels door de rijksoverheid.

Vraag 5

Deelt u de mening dat grondeigenaren worden overgecompenseerd als zij, zonder enige arbeid te verrichten en vrijwel zonder risico's te dragen, tot 8.000 euro per hectare per jaar ontvangen voor het beschikbaar stellen van grond voor zonneakkers? Acht u dit vanuit het oogpunt van een eerlijke verdeling van de kosten van de energietransitie en bijbehorend benodigd draagvlak wenselijk? Zo nee, waarom niet? Worden de kosten voor duurzame energie op deze manier niet onnodig hoog?

Antwoord 5

Initiatiefnemers van duurzame energieprojecten hebben ruimte nodig voordat ze een project kunnen realiseren. De vergoeding die hiervoor wordt betaald, is een kwestie van vraag en aanbod. Deze vergoeding is hoger naarmate de locatie gunstiger is voor de opwek van duurzame energie, aangezien initiatiefnemers bereid zullen zijn om meer voor deze grond te betalen. Gronden kunnen bijvoorbeeld geschikter zijn omdat er een elektriciteitsnetwerk in de nabijheid is met voldoende capaciteit om de opgewekte elektriciteit af te voeren. Deze vergoeding loopt ook op naarmate het aanbod beperkter is, bijvoorbeeld als gevolg van restrictieve bepalingen van overheden. Hoewel er dus onderlinge verschillen kunnen bestaan in het kosten- en verdienmodel, zijn zonneakkers in veel gevallen een kostenefficiënte manier om duurzame energie op te wekken.

Vraag 6

Deelt u de mening dat het overcompenseren van grondeigenaren als oneerlijk wordt ervaren en het draagvlak voor de energietransitie kan aantasten en ondermijnen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Zoals gesteld in mijn antwoord op vraag 5 is dit een aangelegenheid van de betrokken (markt)partijen. Daarnaast wil ik opmerken dat het goed inpassen van energieprojecten niet kan zonder inzicht in de belangen, wensen en ideeën van burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en decentrale overheden. Recent hebben 27 partijen de Green Deal Participatie van de Omgeving bij Duurzame Energieprojecten ondertekend. Zij werken samen om te leren hoe dit proces verder kan worden verbeterd. Voor projecten op het gebied van zonne-energie is daarbij een aparte werkgroep opgericht. In het 30-ledendebat met uw Kamer over de kosten van klimaatbeleid van 18 april 2018 heb ik het lid Moorlag toegezegd dat ik zal bezien of er handvatten zijn om mogelijke vermogenseffecten en de impact van klimaatbeleid op de belastingheffing nader te duiden. Hierover heb ik onder andere overleg gevoerd met het CPB. Klimaatbeleid kan inderdaad bepaalde vermogenseffecten hebben, het CPB heeft echter geen indicator voor vermogenseffecten, noch instrumentarium om vermogenseffecten mee door te rekenen. Bovendien ontbreekt het hen aan onderliggende data om hiervoor berekeningen te maken. Het CPB zal bij de doorrekening van het Klimaatakkoord wel de inkomenseffecten voor verschillende groepen in kaart brengen. Klimaatbeleid zal gepaard gaan met effecten op de belastingheffing. Voor alle fiscale maatregelen wordt gekeken naar eerste orde gedragseffecten. Ook de effecten van fiscale maatregelen in het kader van klimaatbeleid worden op een dergelijke manier berekend. Box 3.7 in de Miljoenennota 2018 licht deze systematiek nader toe. Hoe eventuele derving van opbrengsten wordt gecompenseerd, is een politieke vraag. Het kabinet zal dit bezien in het licht van de uitkomsten van het Klimaatakkoord en het geheel van het fiscale stelsel.

Vraag 7

Deelt u de opvatting dat het beter en doelmatiger is om zonne-energie bij voorkeur op te wekken op gronden die in eigendom zijn van overheden, zodat grondvergoedingen aan overheden toevallen en belastingopbrengsten ten goede komen aan de publieke zaak? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe gaat u dat bevorderen?

Antwoord 7

Het verschuiven van grondvergoedingen van private partijen naar overheden is op zichzelf geen reden om de Rijksgronden beschikbaar te stellen voor duurzame energie. Deze Rijksgronden kunnen een belangrijke rol spelen bij het versnellen van de transitie. Bij het beschikbaar krijgen van locaties voor de opwek van duurzame energie zal de rijksoverheid dan ook kijken naar wat er mogelijk is op het eigen vastgoed (gronden en gebouwen) en zoek ik naar mogelijkheden om deze opwek verder te versnellen. Hier geldt, net als bij landbouwgronden, de vraag of en, zo ja, hoe je dit kunt combineren met de primaire functie van het vastgoed en wat hiervoor een reële vergoeding is. Naar de vergoeding van grond bij de opstal van energievoorzieningen wordt een Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) uitgevoerd (Kamerstuk 34 775, nr. 80). Mede in het licht van het Klimaatakkoord zal ik u deze zomer informeren over de aanpak om de opwek van duurzame energie op Rijksvastgoed verder te versnellen.